

De status van de Europese aal in Nederland: is het broodje paling al duurzaam?

Lodewijk van Walraven

Door verschillende oorzaken is het aalbestand zowel in Nederland als in de rest van Europa de afgelopen jaren hard achteruitgegaan. Het volwassen aalbestand in Nederland is in vijftig jaar met 95 % afgenomen. In diezelfde periode is in Nederland en de rest van Europa ook het bestand glasaal (jonge aal) met meer dan 95 % afgenomen (Wolfshaar *et al.*, 2015; ICES, 2016). Het gaat inmiddels zo slecht dat aal op de Rode Lijst van de IUCN de status ernstig bedreigd heeft. Waarom gaat het zo slecht met de aal en wat kunnen we doen om het aalbestand te herstellen?

De levenscyclus van de aal

De aal (*Anguilla anguilla*) is een trekvis die zich voortplant in de Sargassoze. De aallarvjes zwemmen met de warme golfstroom terug naar Europa en Afrika waar zij de binnenwateren inzwemmen om daar op te groeien. Na 12 tot 25 jaar zijn de vrouwtjes geslachtsrijp en zwemmen ze terug naar de Sargassoze als "schieraal" om zich voort te planten. Daarna sterven ze.

Waarom gaat het zo slecht met de aal?

Er zijn meerdere oorzaken waardoor de aal nu ernstig bedreigd is. Op alle stadia van de aal, van glasaal tot schieraal, is en wordt veel gevestigd.

Waterwegen zijn afgesloten of voorzien van waterkrachtcentrales, gemalen of sluizen, waarin veel aal wordt vermalen op de heen- of terugreis naar zee. Giftstoffen als dioxine en PCB's stapelen op in vet, en kunnen de voortplanting van de aal negatief beïnvloeden. Ook een zwemblaasparasiet heeft waarschijnlijk bijgedragen aan de huidige slechte toestand.

Sinds 2000 is het advies van het International Council for the Exploration of the Sea (ICES) dat de aalsterfte door menselijke activiteiten (inclusief visserij) "zo dicht bij nul als mogelijk" moet zijn (ICES, 2016). Dat betekent dus dat de visserij zou moeten stoppen en

(Foto: Jelger Herder)

(Illustratie: Good Fish Foundation)

dat de sterfte bij de barrières teruggedrongen moet worden. Dit wetenschappelijke advies wordt echter door de Europese Unie nog niet opgevolgd in haar aalherstelplan, ingevoerd in 2007. Maatregelen die worden genomen in Nederland in het kader van het Nederlandse aalherstelplan (zie Wolfshaar *et al.*, 2015) bestaan uit een gesloten seizoen voor de beroepsvisserij, een terugzetsplicht voor de sportvissers, uitzet van geïmporteerde glasaal en “over de dijk zetten” op plekken die de alen niet zelfstandig kunnen passeren. Daarnaast wordt er gewerkt aan het wegnemen van barrières in de trekroute.

Het uitzetten van glasaal wordt al sinds de 19e eeuw gedaan (Dekker & Beaulaton, 2016a). Lokaal had dit uitzetten wel effect, maar het heeft niet kunnen voorkomen dat de aalstand is ingestort. Toch is het nog steeds één van de belangrijkste beheersmaatregelen, ondanks het uitblijven van resultaten in het verleden. Dit past in een trend van eeuwig optimisme over het effect van herstelmaatregelen op de aalstand (Dekker & Beaulaton, 2016b).

Ondanks meer dan honderd jaar onderzoek is er nog heel veel wat we niet weten over de Europese aal. Alle Europese alen maken deel uit van één groot aalbestand wat zich uitstrekt van Scandinavië tot aan Noordelijk Afrika. In veel gebieden in deze regio is geen of te weinig informatie om bestandsschattingen te maken (Dekker, 2016c; ICES, 2016). De Europese Unie verplicht lidstaten om beheersmaatregelen te nemen voor aalherstel, maar doelen worden niet gehaald en er is geen overkoepelende coördinatie die ervoor zorgt dat de aalherstelplannen van de lidstaten op elkaar aansluiten. Hier moet dringend iets aan veranderen (Dekker, in 2016c).

Is er duurzame aal te koop?

Ongeveer 90 % van de aal die op de Nederlandse markt te koop is, is gekweekt, of beter gezegd: vetgemeste glasaal uit het wild. Ondanks veelbelovend onderzoek is het nog niet gelukt om de Europese aal in gevangenschap te kweken. De aalsector draagt bij aan herstel door glasaal uit te zetten en schieraal over de dijk te zetten. Dit wordt deels bekostigd uit de verkoop van kweekaal met het ‘Duurzaam Paling Fonds’ logo. Dat wekt de suggestie dat er al duurzame aal te koop is, maar dat is, zonder tekenen van herstel, niet het geval.

Summary

Can consumption of eel be sustainable in the Netherlands?

The European eel (*Anguilla anguilla*) has a catadromous life cycle, an eel spending most of its life growing and maturing in fresh or brackish water, at last returning to the sea to spawn. All European eel is thought to belong to one single population. Over the past 50 years, the stock has been reduced by 95 % because of overfishing, impeding migration to and from inland waters, pollution and parasitism. The International Council for the Exploration of the Sea (ICES) advises that all mortality of

eel caused by man should be reduced to as close to zero as possible. However, management measures within the European eel recovery plan are taken on a national level, without international coordination. In the Netherlands, measures consist of a mandatory catch and release for recreational fishers, of removing barriers to migration, of transporting eel across barriers, and also of the restocking of glass eel. Glass eel restocking has been carried out since the 19th century but did not prevent the collapse of the eel stock. Despite the fact that its ineffectiveness has been shown, restocking is still taking place and is also used to compensate the harvesting of glass eel from the wild for eel aquaculture.

Therefore, the consumption of eel from fisheries or aquaculture is not sustainable so long as the stock is showing no sign of recovery.

Literatuur

- Dekker, W., & L. Beaulaton, 2016a. Faire mieux que la nature? The History of Eel Restocking in Europe. *Environment and History* 22(2): 255-300.
- Dekker, W., & L. Beaulaton, 2016b. Climbing back up what slippery slope? Dynamics of the European eel stock and its management in historical perspective. *ICES Journal of Marine Science: Journal du Conseil* 73(1): 5-13.
- Dekker, W., 2016c. Management of the eel is slipping through our hands! Distribute control and orchestrate national protection. *ICES Journal of Marine Science*. Published online: June 21, 2016 doi:10.1093/icesjms/fsw094.
- ICES, 2016. Report of the Joint EIFAAC/ICES/GFCM Working Group on Eel (WGEEEL), 24 November–2 December 2015, Antalya, Turkey. ICES CM 2015/ACOM:18, 130 pp.
- Wolfshaar, K.E. van de, N. Tien, A.B. Griffioen, H.V. Winter & M. de Graaf, 2015. Evaluation of the Dutch Eel Management Plan 2015: status of the eel population in the periods 2005-2007, 2008-2010 and 2011- 2013. IMARES Report number C078/15.

Lodewijk van Walraven Good Fish Foundation
Fluitersstraat 2A, 3901 DK Veenendaal
lodewijk@goodfish.guide

Good Fish Foundation

Good Fish Foundation heeft in november 2014 de VISwijzer overgenomen van Stichting De Noordzee. Het team achter Good Fish Foundation heeft de VISwijzer in een nieuw jasje gestopt en is bezig met het toevoegen van nieuwe thema's zoals illegaal gevangen vis, sociale omstandigheden en traceerbaarheid. Ook werkt Good Fish Foundation samen met ondernemers om de visketen nationaal en internationaal verder te verduurzamen.

De VISwijzer is te raadplegen op www.goedevis.nl en te downloaden als Android- en iOS-app.

